

סוף זמן קר"ש

עש"ק תולדות

8:39

עש"ק ויצא 8:44

מאן דלא קרי קר"ש בעגותיה
בנדוי הוא כל ההוא יומא
(זוה"ק בלק קפ"ז)

ב"ה

מבני עינינו התאחדותנו

י"ל ע"י: התאחדות אברכים דקה"ל ימב לב דסאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הנה"ק שליט"א

שיעור השבוע

חבורת יסודי התורה

פרשת תולדות

מוס' יומא יט. עד כא.

פרשת ויצא

מוס' יומא כא. עד כג.

בריש מסי יומא אנו רואים כמה שמירה
היה צריך להכין שלא יבא לידי טמאת, אף
בחינו במסוק המוקדש ביותר, וטמא
כמה שמירה צריכים בשעה שיוצאים
ממוקדים הטמאים, וזה א"א רק בנח התורה
מרב"י רב"ש שליט"א פסוק מסי מנות

ג' כסלו תש"ע

תולדות

שנה י"ב גיליון ח' (תפ"ט)

טוב טעם

טעם שיעקב איש חלק

בילקוט, הובא בדרוש ראשון לפרשת תולדות בספר טל
אורות להמקובל מו"ה מאיר כ"ץ זצ"ל פאפריש כתב, שצורת
וקלסתר פנים של עשו ויעקב ה' שווים, ולזה יובן למה ה' עשו
אדמוני כולו כאדרת שער ויעקב איש חלק, שהי' צורך גדול לה,
מאתר שצורתן שוה ממש, לא ה' אפשר להבדיל ביניהם ולא ה'
ניכר מי יעקב ומי עשו, לכך הוצרכו לסימן במראה ובמשמוש
עכ"ד.

בהיות הבוקר, אות שפי"א

עשו מסר נפשו על עדישים

לכאורה יקשה מדוע הקפיד על מאכל עדישים. אכן תמן תנינן
במסכת ברכות האוכל עדישים אחת לשלשים יום מונע אסכרה
מתוך ביתו, ותמן תנינן מי שנתחייב חנק, או טובע בנהר, או מת
מסרונכי דהיינו מיתת אסכרה, ודבר זה נודע שעשו עד ארבעים
שנה היה צד נשים אחרות ומענה אותן, ובאותו היום גם כן על
גדרה המאוסה, והבא על אשת איש מיתתו בחנק, ומי שנתחייב
חנק גם כן מיתתו באסכרה, לכן היה מוסר נפשו באותו הפעם על
אכילת עדישים כדי להנצל ממתת אסכרה.

ספ"ב בתר

ותקח רבקה את בגדי עשו בנה הגדול החמודות אשר אתה
בבית ותלבש את יעקב בנה הקטן, הנה אומר לשון 'החמודות', י"ל
דטבע בגדים הללו היה לעורר חמדה ותאוה להנאת עוה"ז, ולכך
עד הנה לא היה ליעקב תאוה כלל לילך לקבל ברכה מאביו, ולכך
הלביש רבקה אותו בגדים הללו, שהבגדים יביאו חמדה בלבו
שיתאוה להברכות. ויומתק יותר כיון דהלבוש הוא דבק באדם,
לכך הלבוש קונה טבע ומידת האדם, וכן להיפוך האדם קונה טבע
הלבושים, וכן יהיה הכונה מ"ש הקב"ה "כי כאשר ידבק האזור אל
מתני איש כן הדבקתי אלי את כל בית ישראל", כלומר כיון שהם
דבקים בו כלבוש הדבוק באדם, לכך יש להם מידות שלו וקנו הם
טבע שלו, ולכן דרשו חז"ל בלשון 'ולדבקה בו' הדבק במדותיו, כי
זה תלוי בזה כי הדבק בו נדבק במדותיו. ולכן כיון שעשו היה בעל
תאוה גדולה כמובן וכמו שזכרנו על הברכות, לכך קנו ממנו בגדיו
וקלטו ממנו רוח זה, להיות בהם כח המעורר התאוה והחמדה,
וא"כ הבגדים קנו חמדה ותאוה מעשו, ושוב הלבישה רבקה, בהם
את יעקב, כדי שישבו יקנה או קצת חמדה מן הבגדים של עשו,
ויזכה קצת בתאוות עשו להיות לו כח התאוה וחשק לקבל
הברכות, וז"ש ותקח רבקה את בגדי עשו בנה החמודות, שמחמת
שהיו בגדי עשו וקבלו חמדה ונתמלא חמה ממנו, ולכך שוב
הלבישה אותם את יעקב בנה שיתמלא הוא חמדה מן הבגדים,
ואת"י שפיר ונכון בע"ה.

חכמת התורה להרשיק ז"ל

מתירא תחלה שאם בשמעת יעקב דבריו לעשו יבא יעקב
וישנה קולו לקול עשו, ע"כ אמר לעשו שלא בפני יעקב
שישנה קולו לקול יעקב ותנה אם יבא יעקב וישנה קולו
יכירנו, ע"כ הוצרכה רבקה לאמר ליעקב שידבר בדבור רך
כהרגלו ולא ישנה. והנה מלת לאמר מורה על אמירה רכה
ח"ש ורבקה אמרה אל יעקב בנה לאמר, ר"ל שידבר עם
יעקב באמירה רכה, כי הנה שמעתי וגו' אל עשו לאמר היינו
שישנה את קולו לאמירה רכה על כן אתה אל תשנה כדי
שלא יכירך.

חמת סופר

עשו בא בכח הגרים

יעקב אע"ה אמר ליצחק אנכי עשו בכורך ופירש"י
אנכי יעקב עשו בכורך, ובמדרש הנעלם דרשו שאמר אנכי
ה' אלקיך עשו בכורך, ומעולם ה' קשה לי דכל אלו
הפירושים הם רק דרך דרש אבל ידוע דאין מקרא יוצא מידי
פשוטו שאמר אנכי עשו בכורך, וכיון שהפשוט לא ה' אמת
איך אפשר שיעקב אע"ה שמדתו הוא אמת כמ"ש תתן אמת
ליעקב יאמר דבר כזה. אמנם ידוע מ"ש הרמ"ע מפאנו
שהקשה איך הותר לנו לקבל גרים הרי כתבי יצב גבולות
עמים ובקבלת גרים אנו משיגים גבול אר"ה, ומתרחץ גרים
מן נדחו שמקור מחצבתם הוא משרש ישראל רק מפני איזה
סיבה נדחו ואח"כ חחרים לשרשם.

והנה לפי הנ"ל דמה שעשו רימה את יצחק אע"ה ועי"ז
רצה לברכו ה' במה שהראה לו הגרים ע"ז טען יע"א"ה
שהעשו שאתה רואה שעי"ז אתה רוצה לברכו זה אנכי עשו
בכורך שהם משלי אלא שנדחו מנן כנ"ל, והסוף ה' שיחזור
אצלי א"כ אני זה העשו שאתה אובה, וזה שחור לשאל
אותו אח"כ האתה זה בני עשו ויאמר אני פי' העשו הזה
שאתה רוצה לברך זה אני כיון דמנן נדחו.

דברי יואל

גם יצחק אבינו הצטיין במדת הצדקה

אברהם הוליד את יצחק, פירש"י לפי שהיו ליציני הדור
אומרים מאבימלך נתעברה שרה, מה עשה הקב"ה צר
קלסתר פניו של יצחק דומה לאברהם, והעידו הכל אברהם
הוליד את יצחק. ואפ"ל על פי הידוע שמדתו של אברהם
אבינו היתה מדת החסד, ומדתו של יצחק אבינו היתה מדת
הגבורה, והנה אמרו חז"ל שטבעו ומדותיו של הן דומים
לשל אביו, ומעתה יש לומר כי עד שלא נתגדל יצחק, לא היו
ליציני הדור יכולים לפרסם שקריהם בלי שום נתינת טעם
ויסוד לדבריהם, אמנם כאשר ראו את יצחק אבינו מתהלך
בצדקו במדת הגבורה, אז התחילו להתעולל בעלילה כי
מאבימלך נתעברה שרה, שהרי אלמלי הוא בנו של אברהם,
צריך שתהא בו מדת החסד כמדתו של אביו. מצענו בכתובים
שהיה יצחק אבינו גדול במדת הצדקה והחסד, כי להלן
בפרשתן כתיב, ויזע יצחק בארץ ההוא ויצא בשנה ההוא
מאה שערים, ופירש"י, ורבותינו אמרו אומדן זה למעשרות
ה'. והנה איתא בכתבי האר"י הקדוה' ח"ו וז"ל כי במצות
צדקה אפילו כשעושה מצוה אחרת אותו האות של מצות
צדקה, איננו נדחה ומאיר לעולם במצוה. והנה הכונה שצר
הקב"ה קלסתר פניו דומה לאברהם, היינו שהיתה מאירה
במצוה אות מצות הצדקה בכל עת כמו שהיתה מאירה
תמיד על פני אברהם אבינו, ומה העידו הכל כי אברהם
הוליד את יצחק.

ברך משה

כח התפלה מועיל לדורות עולם

ותאמר אם כן למה זה אנכי ופירש רש"י למה זה
הרבתי להתפלל. וז"ל דאיתא בספר והיה ברכה על פי דברי
הגה"ק מלובלין זצלה"ה על קרא ואני תפלתי לך ה' וגו'
באמת ישעך, ולעולם אינו צריך להעתיך בתפלה רק יכול
לגזור והקב"ה מקיים, רק החילוק הוא, דאז הישועה הוא
איננה נצחית וקיימת לעד, רק ישועה לפי שעה לעשות רצון
צדיק, משא"כ כשהישועה באה דרך תפלה, אז הוא ישועה
באמת, והוא ואני תפלתי לך ה' אז הוא באמת ישעך. ולפי זה
י"ל, דוודאי היה אפשר ליצחק ורבקה להיות להם זרע על פי
הבחינה ותגורו אומרו ויקם ה', רק רצו שיצא מוצרע ההוא
שורש אומה הישראלית שקיימת לעד, היו רוצים שיבוא
להם הישועה בדרך תפלה, אך כשראתה שיתרוצצו הבנים
ברבקה, כשהגיע לפתח עבודה ורה היה עשו מפרסם לצאת
ולפתח בתי כנסיות יעקב מפרסם לצאת כמו שאמרו חז"ל
והיא סברה שהוא וולד אחד ויהיה איש הפכפך, א"כ שוב
אינו ישועה אמתיית, א"כ לזה היתה יכולה לזכות בדרך
ותגורו אומר לבד, וא"כ למה זה הרביתי להתפלל, עד שאמרו
לה שני גוים בבטנך, וא"כ הולד הצדיק יהיה לעולם והיה
מוה ישועה נצחית והבן.

משיב נפש

הכל נמשך מכח הידיעה

ויהי עשו איש יודע ציד איש שדה. ויש לדייק דלפי
שורת הלשון היה לו לכתוב להיפך, ויהי עשו איש שדה איש
ידוע ציד, שהלא על ידי שהולבין לשרה באים לידי כך להיות
איש יודע ציד. ויש לרמוז בדרך מוסר, שבאמת מה שגרם לו
לעשו לבוא לידי ירידה גדולה כו' להיות איש שדה, זה בא לו
ממה שקדם לכן היה איש יודע ציד, שהלך אחד ידיעות
יותר מן הנוגע לו, ורצה לידע מכל הנעשה בחוצות ובשוקים,
ואיתא בספ"ה"ק שגם זה מה שהאדם משתוקק ורצה לידע
מהיות של עולם הזה נמשך ממאונות ורות, ועל ידה יכולין
ליפול ח"ו בכוחות רעות לבוא ולהיטי במקומות שאינם
ביתולתו ולרוחו, ומוזה נתהוה הידיעה ח"ו לאיש שדה, מה
שאין כן אם הוא איש תם, שאינו הולך אחר ידיעות הרבה
אלא מתנהג בתמימות, מזה נעשה יושב אוהלים.

הפארט צבי

מכאן ואילך יערב לכם

ויבו עשו את הבכורה. פי' הבכורה היינו הראשית
והתחלה, והענין הוא כך, דידוע כל התחלות קשות ויערב לו
מכאן ואילך, היינו כשאדם מתחיל לעשות אפי' שהוא קשה
אזי הבא לטהר מטייעין אותו ויערב לו מכאן ואילך, לא כן
עשו בכל עבודה שבא להתחיל לעשות וראה שהיא קשה
פירש מיד ולא ניסה אפילו להתחיל, והי' ויבו עשו את
הבכורה היינו ההתחלה שמיד לא התחיל כאמור וד"ל.

דברי ישראל

עשו שינה קולו לקול יעקב

ורבקה אמרה אל יעקב בנה לאמר הנה שמעתי את
אבך וגו' לאמר. יל"ד כפל מלת לאמר ללא צורך אפי' פ"א,
וז"ל והנה יש להקשות כאן כיון שיצחק לא הכיר את יעקב
רק ע"י הקול כמ"ש הקול קול יעקב, כי היו ידיו שעירות כידי
עשו אחיו, ואיך לא הבין יעקב ורבקה מתחלה את זאת ולמה
לא שינה גם קולו לקול עשו שידבר גם הוא בלשון קשה
כעשו לא כמו שהי' יעקב רק גיל לומר בנחת ובלשון כבוד.
אמנם נ"ל שגם יצחק כעבור שהיו עיניו כהות מראות ה'

היקולא דצדיקיא

הרה"ק ר' אהרן מטשערנאביל זצלה"ה
חי כסלו תרל"ב לפ"ק

קדשים, אך הם נכתבו בעיקר לדורם, וספרי חסידות נכתבו לדורי דורות עד ביאת משיח צדקינו בב"א. להרה"ק ר' ברוך אשר מטשערנאביל זצוק"ל לא התקיימו לו בניו רח"ל. וכשנולד אצלו בנו הרה"ק ר' שלמה שמואל זצוק"ל, הכניסו את הילד עם עריסתו בחדר זקנו הרה"ק ר' אהרן מטשערנאביל זצוק"ל. פעם אחת באמצע התפילה התחיל הילד לבכות, והרה"ק ר' אהרן היה מנענע העריסה כדי להשתיקו. וראה זאת המשרת חאלאוונא (שהיה איש פשוט) ואמר: רבי, מיועזץ האבען צו טון מיט אייך, על שהוא מנענע באמצע התפילה. אמר לו הרה"ק ר' אהרן:

"ברוטאל", דו לערנסט מיר וואס צו טאן? מ'דארף ווייזן דעם רבונו של עולם אז מ'דארף רחמנות האבן אויף קינדער, אז מיר וועלן רחמנות האבן אויף אוניזערע קינדער וועט ער רחמנות האבן אויף זיינע קינדער.

ענין זה מסופר על הרה"ק ר' אהרן מטשערנאביל בעוד כמה סיפורים: פעם הלך הרה"ק ר' אהרן מטשערנאביל זצוק"ל עם שנים מנכדיו בני חתנו הרה"ק ר' דוד משה מטשארטקוב זצוק"ל והיה נשען עליהם בדרך חיבה יתירה. והבחין שזהו תמיה בעין הרואים, השיב בבחינה הנ"ל שאנחנו צריכים להראות להשי"ת איך שאנו מתנהגים עם בנינו שגם הוא יתנהג כן עם בניו. ואז פי הפסוק (ישעי' נד, יג) וכל בניך לימודי ה', שאנו מלמדים להשי"ת שיתנהג עם בניו כמו שאנחנו מתנהגים בחיבה עם בנינו. פעם באמצע עריכת השולחן הטהור של סעודה השלישית בשב"ק נשמע קול בכי מתינוק אחד מהנכדים, הלך הרה"ק בכבודו ובעצמו וניגש להתינוק להרגיעו. לתמיהת הנוכחים נענה הרה"ק ואמר: וכל בניך לימודי ה', וכל בניך, פי כמו שנוהגים אנחנו עם הבנים שלנו, לימודי ה', לומד הקב"ה כביכול לנהוג כן עם בניו, בנים אתם לה' אלהיכם, לכן יש לנו להראות חיבה יתירה להבנים שלנו, ולעשות בזה אתעוררות דלתתא, כדי לעורר בזה רחמי שמים ולגרום בזה אתעוררות דלעילא.

פעם הגישו הערלים שבעיר זיטאמיר קובלנא לבית המשפט הגבוה שבעיר הבירה פעטערבורג, שהיות שהיהודים מתרבים מאוד ועי"ז נעשה להם דוחק בעיר, על כן יגרשו את היהודים מהעיר. כמובן שהיתה בזה עת צרה ליעקב, ושלחו בני העיר משלחת להרה"ק ר' אהרן מטשערנאביל זצוק"ל שיעתיר בעדם. השלוחים הגיעו לטשערנאביל בפניא דמעלי שבתא, ולא היה להם אפשרות לכנוס קודם שבת. בליל שב"ק פתח הרה"ק ואמר: ויהי בשלח פרעה את העם, ויהי הוא לשון צער, היינו שהוא צער גדול, בשלח פרעה את העם, כשהגויים רוצים לשלח את היהודים מהעיר, זאג איך, ולא נחם אלהים, גם המדת הדין לא יניח את זה, דרך ארץ פלשתיים, מדרך הארץ הוא שהגויים ילכו להם. בסעודה הב' חזר הרה"ק על דבריו אלו, וכן בסעודה שלישית. במוצאי שבת נכנסו השלוחים אל הקודש וסיפרו לו מהצרה שבאה על עירם, ענה להם הרה"ק הלא כבר אמרתי לכם. השלוחים נסעו חזרה לעירם, וכעבור זמן קצר הגיעה תשובה מפעטערבורג, שבאם אין להגויים מקום לגור, יכולה הממשלה ליתן להם מקום מרווח בארץ סיביר, ואין לגרש היהודים מהעיר בשביל זה.

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

קודש אינם רשאים לדבר דברי חול, ואצל רב מצינו רב לא שח שיחת חולין מימיו. וענה לו אדמו"ר מקאזמיר זצלה"ה: הנה בכל הדיבורים יש אותיות, ויכולים לצרף מן האותיות של הדיבורים צירופים קדושים, וגם יכולים לכונן יחודים קדושים. והנה יחודים קדושים יכולים לעשות כל הצדיקים, אבל לצרף צירופים קדושים אינו יכול רק צדיק כזה שהורתו ולידתו בקדושה, ועוד מי שיש לו קבלה מאבותיו הקדושים זלה"ה.

סיפור נורא

בספר שומר אמונים (עמ' שח) מובא וז"ל, "שמעתי מפי איש זקן בהיותו יושב זמן מה אצל הרב הקדוש והנורא ר' אהרן מטשערנאביל זי"ע, ובא דפישע (טעלעגראם) מחסיד אחד שצריך לרחמים, והיה מצוה להשיב ברכת רפואה, והחסידיים דשם באותו מקום שנתקבלה הדפישע הבינו מתשובת הצדיק שכבר אפס התקוה שהיה כבר לאחר הגזירה רח"ל, ונתקבצו סביב למטתו של החולה, וכיון שהגיע סמוך ליציאת נשמתו, פתאום נעותרו זה האברך החסיד בבכי רב וצעקה, וסיפר להעומדים סביבו אשר בא אליו המלאך הפלוני בתפוח של זהב וקובע בו כל מיני מרגליות דנהורין, ובידו השני עבודה זרה, ואמר שבאם ישתחוה לאותו עבודה זרה אז יתן לו זה התפוח ויחזור ויבריא אותו, וכל כך היה גדולה פיתויו שכמעט שנתפתה אליו, ופתאום בא אליו רבו הקדוש מטשערנאביל וצעק והרעים בקול גדול על המלאך, מה תרצה מזה האברך אין לך רשות לפתות אותו, ותיכף הרף ממנו. ובכלתו לספר זאת יצאה נפשו ושבק לנו חיים זה האברך. ונסעה אמו לאותו צדיק לספר לו המאורע, ואמר הרה"ק: בוודאי ובוודאי אין אני מניח ח"ו את אנשי עד שאתקן אותם בתיקון הראוי להם, ופירש בזה מה שאמרו רז"ל הולך ואינו עושה שכן הליכה בידו, כי ההולך אצל הצדיק ואינו עושה, שאינו מרגיש שם שום תכלית של עשיה, כי לא כל אחד זוכה להרגיש ולהתפעל שם, שכן הליכה, אז מה השכר הליכה שלו, בידו, שמוסרין אותו בידו של הצדיק והוא מחויב לעשות לו טובה. ככה סיפר לי אותו זקן שהיה עוד מהיושבין שם אצל הרה"ק הנ"ל.

פעם הגיע אחד להרה"ק ר' אהרן מטשערנאביל זצוק"ל, ותינוח לפניו את צערו שנכשל ונשתקע בעבירות רח"ל, ואינו יכול להפטר מהם. שאלו הרה"ק אם לומד ספרי יראה, והשיב בחיוב, שאלו שוב הרה"ק באיזה ספרים הוא לומד, והשיב שלומד בהספרים ראשית חכמה וחובת הלבבות, שאלו הרה"ק אם עוסק גם בספרי חסידות, והשיב בשלילה. אמר לו הרה"ק: דע לך כי זמן שלא תעסוק בספרי חסידות בדרך אור שבעת הימים הבעש"ט הק', לא תמצא דרך להיפטר מן היצה"ר, שכן מקובלני מאבותי הקדושים כי ספרי היראה הינם קודש

הרה"ק מו"ה רבי ר' אהרן מטשערנאביל זצוק"ל נולד בשנת תקמ"ד לאביו הרה"ק המגיד מטשערנאביל זצוק"ל, ונגדל אצל זקנו הרה"ק המאור עינים זצוק"ל, שגם הניח לו תפילין בפעם הראשונה, בהגיעו לפרקו נשא את בתו של הרה"ק ר' גדלי' מליניץ זצוק"ל בעמח"ס תשואות חן. בזיוו"ש נשא את בתו של הרה"ק ר' צבי מקארטשטוב זצוק"ל בן הרה"ק ר' אברהם מקארטשטוב זצוק"ל חתן הרה"ק המאור עינים זצוק"ל. בהיותו עוד צעיר לימים התחיל ע"פ פקודת אביו הק' בהנהגת עדת ישרון, וגם קיבל אז סמיכה מהרה"ק הרב ר' ברוך ממעוזבו זצוק"ל. עם פטירת אביו הק', בכ' אייר תקצ"ז, מילא מקומו בהנהגת עדתו הק' ובמגידות דק"ק טשערנאביל ושאר ק"ק, היה הנשיא של ה"מעות ארץ ישראל" לצדקת רמבעה"נ במדינת אוקריינא, נלב"ע בח' כסלו תרל"ב, ומנו"כ בטשערנאביל באוהל מיוחד סמוך למקום מנוחת זקינו הרה"ק המאור עינים זצוק"ל.

עצה נגד אפיקורסות

פעם אמר: עתיד לירד אפיקורסות להעולם, והעצה נגד זה הוא לדבר מצדיקים, אפילו פון אונו, אפילו פון מיינע טיש און בענקלעך.

ראוי לציין מה שסיפר הרה"ק ר' משולם זוסיא מטשערנאביל זצוק"ל, שהי' פעם בבעלזא על שייק, והזמינו הרבנית של הרה"ק ר' ישכר דוב זצוק"ל על קידוש, וסיפרה: מיין רב (בעלה הק' זצוק"ל) בכל יום אחר התפילה בשעת קיפול התפילין הי' מדבר מחותנו-זקינו הרה"ק ר' אהרן מטשערנאביל זצוק"ל, פעם אירע ששכח, וכשבא לביתו נזכר שלא דיבר מהרה"ק ר' אהרן, ורצה לדבר עמי ממנו, אבל וואס קען מען רעדן מיט א אידענע, דיבר עמי מחדרו וסיפר לי מביתו של הרה"ק ר' אהרן איך עמד המטה והשלחן וכסאות.

כל מי שיש בו יראת שמים דבריו נשמעים

פעם נסע אחד מחסידי הרה"ק ר' אהרן מטשערנאביל בדרך, והי' צריך ליסע דרך עיר ראחמיסטריווקא. כשנכנס לקבל ברכת פרידה מהרה"ק ר' אהרן, אמר לו: אתה נוסע דרך ראחמיסטריווקא, תיכנס לאחי ר' יוחנן ותקבל ממנו פריסת שלום, האיש נסע לדרך והי' על שבת בראחמיסטריווקא. והרה"ק ר' יוחנן הי' נוהג בשנים הראשונים להנהגתו, לשוחח עם האנשים המסובים בשלחנו בשעת סעודות שבת משוורים ומעצים וכדו', וכשהי' שם הסוחר הנ"ל שמע איך שהרה"ק ר' יוחנן משוחח עם האנשים מכל מיני מסחרים של שוורים וסוסים ותבואות ממחרים שעולה וירד וכדומה, והי' לו לפלא גדול שמדברים מדברים אלו בשבת קודש. כשבא בחזרה ונכנס להרה"ק ר' אהרן ומסר לו הפריסת שלום, שאל אותו: "מה אתה אומר על אחי ר' יוחנן?!", אמר לו הסוחר: מה אומר לכם, בכל השולחן של שב"ק הוא מדבר דברים בטלים משוורים ומעצים וכדו'. אמר לו הרה"ק ר' אהרן: אחי ר' יוחנן הוא ירא שמים, ואיתא (ברכות ו:ו) שכל מי שיש בו יראת שמים דבריו נשמעים, זיינע ווערטער דארף מען פארשטיין.

כעין זה מסופר על חסיד אחד אחר פטירת הרב המגיד הק' אדמו"ר מטריסק זצלה"ה נסע לוולאדאווקע לאדמו"ר ר' מרדכי מקאזמיר זצלה"ה על שב"ק. בליל שבת קודש בסעודה ראשונה על השלחן, שמע שאדמו"ר דיבר דברים הנראים כדיבורי חול, והיה קשה לו הדבר, הלך אחריו לביתו ושאל אותו ילמדינו רבינו הלא בשבת

ואברהם זקן בא בימים זה בך את אברהם בכל

במדרש פליאה (תובא בבבא בתרא דף טו) וה' בך את אברהם בכל, ה"ד שנתא (כ"ב) אנכי ה' אלהיך, והוא פלאי.

שנתא בחקדקו מה שכתב החיד"א (בבא בתרא דף טו) וה' בך את אברהם בכל, המלאכים שקטרו בשעת כותב תורה ואמרו תנה הודך על השמים כמבואר בגמרא (שבת פ"ג), הם באו בטענת דינא דבר מיצרא, כי הם יותר קרובים להקב"ה, אבל אנו ק"ל (תרי"ג סימן קע"ה ס"ג בהגיה) אם יגיע איהו פסידא כל דהו למוכר אם יעמוד הממכר ביד המצורן, אין טענת המצורן טענה, ע"ש.

ואפ"ל על פי מה שפירש א"ז זללה"ה ביטב לב בפרשתן, וה' בך את אברהם בכל, הכלל שצריך לעבוד את הבורא יתברך בכל הענינים הן בחיותו, והן במשאו ומתן ואכילה ושתייה וכדומה ענינים גשמיים, וכל בחינתו של אברהם. ולכן נאמר

(תהלים מה ט) 'יפיעת מבני אדם, ואיתא במדרש רבה (פ"ה סי' פ) נתיפית בעליונים, רומז על תורה ותפלה ושירות ותשבחות, נתיפית בתחנותים, היינו עניני גשמיות, וזה ה' בך את אברהם בכל. ואת זה לימד לבני דורו, ולכן כתיב (בראשית כ"ג) ויטע **אש"ף**, ראשי תיבות **אכילה שתייה לוייה** (מדרש שו"ת פ"ו), כלומר לשון דביקות, על דרך (בראשית ט"ז) הפעם ילוח איש, וירעה שאפילו באכילה ושתייה יהיו דביקים לה' יתברך, והוה (כ"ב בתרא טו) המגלגלית טובה שהיתה תלויה בצוארו, אשר כל חולי נפש הרואה אותה נתרפא, עכ"ל.

ובאורי דבריו מרגליות טובה, רמז על הדרך בעבודת ה' שהיתה תלויה בצוארו, היינו קנה ורשט שהן איברי אכילה ושתייה, שהיה משתמש בהם לשם שמים, כי גם בעסקו בעניני גשמיות היה דבוק אל ה', ועל כן כל חולי, היינו חולי נפש שהיה משוקע בעניני גשמיות, הרואה עבודתו של אברהם אינו להשיג את כל הענינים, הן עניני רוחניים והן עניני גשמיות, מיד נתרפא, בראותו כי בשר ודם יכול להתעלות במדרגה גבוה מעל גבוה לעבוד את ה' הן בענינים הנוגעים אל הגשמה והן בענינים הנוגעים אל הגוף.

גם הכוונה כל חולי הרואה אותו מיד נתרפא, הדנה אברהם אינו אלא להבאים בצל קורתו (בראשית ח' ט) ואקחה פת להם וסעדו לבכם ואחר תעבורו, ופירש"ל בבבבס אין כתיב כאן אלא לבכם, מגיד שאין יצר הרע שולט במלאכים. ולדרכינו י"ל בביאור הדבר על פי מה שכתב בתפארת שלמה (פ' יתרו) הפרש אומרו וסעדו לבכם ואחר תעבורו, רמז להם תועלת מאכלו של הצדיק להעביר מהאדם הסט"א ולבטל היצה"ר שנקרא אחר כמ"ש (שמות לו, ד) לא תשתחוה לאל אחר, וגם זה כן היה מרמו להם, כי גם אחר שתעבורו מכאן לבא לביכתם יהיה לכם תועלת להיות נשמרים מתאונת החיצונית ותהווה לאכול בקדושה, כמו שהורה לנו בהעש"ת ז"ל, והפליא עצה והגדיל תושיה מכל הדורות ולפניו לרומם בכבוד הבורא וכו', וכה אמר כי כל מי שזוכה להיות משוכתי שבת מאוכלי שולחנו, הוא נתן בו סם חיים להיות בקרבו רפואה להוושע מכל התאוות, וגם פועל להבא להתנהג בביתו בקדושה וטהרה, אשר מדרכי הרפואה על ידי בני אדם הוא רק להתרפא מחולי הקודם, אך עורנו צריך שמירה להבא שלא יבא ויחזור אליו ח"ו החולי, ובוה יפה כח הצדיק על ידי שולחנו הטהור לתת לאדם שמירה להבא להנצל מכל רע, עכ"ל. וזה שאמר אברהם איבנו עליו השלום, ואקחה פת להם וסעדו לבכם"ם אחר תעבורו, שגם אחר תעבורו לא יא אחר יצר הרע של אכילה ושתייה לשם תאוה שולט בכם, כי גדול כח קדושתו של אברהם איבנו שכל הבאים בצל קורתו וטועמים על שולחנו, נתקדשו ולמדו דרך הנכונה בעבודת השי"ת להיות אכילתו ושתייתו שלם שמים, ונפסק מהם תאוה הגשמית, על ידי שקיימו בכל דרכיך דעהו. ולזה כל חולי הנפש הרואה אותו מיד נתרפא, כי כל מי שזוכה להיות מאוכלי שולחנו, מיד נתרפא, וגם אחר תעבורו לא היה שולט בו היצה"ר.

ומענתה י"ל כי אלמלי היו נותנים התורה להמלאכים, הנה המלאכים יכולים לעבוד את ה' רק בתורה ומצות, אבל אין בהם אכילה ושתייה ושאר דברים גשמיים, נמצא אם היו נותנים התורה להמלאכים היה פסידא להמוכר בכיכול הקב"ה, כי התענוג וקורת רוח שיש לו הקב"ה מעבודת בני אדם הזוכים לקיים בכל דרכיך דעהו אינו יכול לקבל מן המלאכים, ולכן זכו ישראל לקבל התורה.

ועל פי זה י"ל מה דאיתא במדרש (שמו"ד פ"ח ס"א) ומשה עלה אל האלהים, ה"ד (תהלים ס"ג ט) עלית למרום שבית שבי לקחת מתנות באדם וגו', באותו שעה בקשו מלאכי השרת לפגוע במשה, צד הקב"ה לקטרו פניו של משה דומה לאברהם ואמר להם אי אתם מתיישבים הימנו, ולא זהו שירדתם אצלו ואכלתם בתוך ביתו וכו'. ביאור הדבר כי המלאכים באו בטענה מה לילוד אשה ביננו, כי האדם שהוא קרוץ ממומן לא יוכל לקיים התורה באופן גבוה ועל כן כמדרגת המלאכים, ועל כן צד הקב"ה

דברות קודש

מכ"ה מרן אדמו"ר שליט"א

ס"ג פרישת חיי שנת תש"ע לפ"ק
נתפרסם ע"י ועד להוצאת ספרי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

לקטרו פניו של משה דומה לאברהם ואמר להם לא זה שירדתם ואכלתם בתוך ביתו, ואתם ראייתם הבית הגדול והקדוש של אברהם איבנו ואין שעבד את בוראו גם בעניני גשמיות, ובאופן זה לא שייך שהמלאכים יעבדו את ה', נמצא דאיכא פסידא למוכר, עבודת דרי מטה המקיימים בכל דרכיך דעהו, ולכן לא ניתנה תורה אלא בזכות אברהם האדם הגדול בענינים, והיינו שזכו בני ישראל לקבל התורה.

ובזה יתבאר הכתוב ואברהם זקן בא בימים וה' בך את אברהם בכל, שקיים אברהם איבנו בכל דרכיך דעהו, ועל את בוראו גם בעניני גשמיות, שנתקדש בעליונים ובתחנותים, וכל ידי זה בטלה טענת המלאכים מכת דינא דבר מיצרא, ועל ידי זה זכו בני ישראל לקבל התורה, ולזה דרש המדרש ה"ד אנכי ה' אלהיך, רמז שזכו בני ישראל לשמוע עשרת הדברות ולקבל התורה, בזכות האדם הגדול בענינים, זה אברהם איבנו.

אמנם הענין מבואר ביותר, על פי מה שכתב בחובות הלבבות (שער השבוע הנפש פ"ג) כי כאשר לא יתחברו כלי אחד המים והאש, כן לא תתחבר כלב האדם אהבת עולם הזה ועבודת השי"ת. ויש לומר רמז המון בדבריו הקדושים, הדנה התורה הקדושה נמשלה לאש, שנאמר (ירמיה כ"ג ט) הלא כה דברי כאש, והיא כתובה אש שחורה על גבי אש לבנה, ותאונת הגשמיות נמשלה למים, כמבואר בספרי קודש (שער קדושה ח"א ט"ב) יסוד המים ממנו תאונת התענוגים. והוה הדמיון כאשר לא יתחברו כלי אחד המים והאש הגשמי, כן לא תתחבר כלב האדם אהבת עולם הזה ועבודת השי"ת, שהן אש ומים הרוחני, כי בלב המשוקע בעניני תאוה של אכילה ושתייה ושאר תאוות גשמיות, אי אפשר שתתקיים התורה.

ויש הפרש בזה הכתוב והאל המופיעים אשר תשים לפניהם, והקשו המפרשים אשר תלמדם הול"ל, ורש"י"ל כתב כשולחן הערוך ומוכן לאכול לפני האדם, והוא לשון פלא מהו הדמיון לשולחן הערוך. אמנם לפי דרכינו י"ל שהשי"ת צוה אל משה ללמד תורה לבני ישראל, ולזה הקדים ואמר אשר תשים לפניהם, ופירש"ל כשולחן הערוך ומוכן לאכול לפני האדם, להורות שהשגת התורה תלוי בשולחן הערוך ככ"ף הדמיון, דרך אם מנתנה באכילתו ושתייתו שלם שמים, אז יוכל לזכות לכתרה של תורה.

ועל פי זה יש לפרש מה דאיתא בגמרא (מכובות ק"ד) בשעת פטירתו של רבי זקן עשר אצבעותיו כלפי מעלה, אמר רבוננו של עולם גלוי ורועל לפניך שיצטעב עכשר אצבעותי בתורה, ולא נהנית אפילו באצבע קטנה. ויש להבין הרי לא ניתנה תורה למלאכי השרת, והאדם צריך לאכול ולשתות כדי חייו, ואין יתכן שלא נהנה מן העולם הזה אפילו באצבע קטנה. אמנם הכוונה בזה ע"ד שכתבו התוס' (ד"ה ל"א) לא נהנית אפילו באצבע קטנה, דאמרין במדרש (תה"ד פ"ח ט"ז) עד שאדם מפלל שיכנס תורה לתוך גופו יתפלל שלא יכנסו מעדנים לתוך גופו, ע"ש. כי בוראי צריך כל אדם לאכול ולשתות, בכדי שיהיה לו כח לפסוק בתורה, אולם מאד יש להזהר שלא יהיה אכילתו שלם תאוה, וזה שדקדקו התוס' שלא יכנסו מעדנים לתוך גופו, כי אם האדם משוקע ח"ו בתאוות עוה"ה, אי אפשר לו לזכות לכתרה של תורה. ועל אופן זה היה אכילתו של רבינו הקדוש שלא לשם תאוה הרבה יענית בתורה, כי מי כמותו מורה ומסדר המשינות המקיף כל התורה שבע"פ, ואין זכה לה לכיין לאמיתה של תורה, מפני שלא נהנית ח"ו בתאוות עוה"ה, אי אפשר לו לזכות לכתרה של תאוה מתאוות עוה"ה, אלא כדי חיותו שיוכל לעבוד השי"ת.

ולזה אמרו שם בגמרא (דף ק"ג) אותו היום שמת רבי בטלה קדושה, הדנה כתב הרמב"ם (פ' קדושים) שביאור מצות קדושים תהיו, שאחרי שפירש הכתוב אסרת אשאר אלו לגמרי, צוה ברוב כללי שנהיה פורשים, אם ברוב המותר, בבחינת קדש עצמן כמותו לך, ע"ש בדבריו. וברור זה נהג רבינו הקדוש

דאע"פ שזכה לתורה וגדולה במקום אחר, והיה ביכלתו להגיע לכל עניני גשמיות, עם כל זה בחר בדרך התורה הקדושה להתגורר מכל הענינים הללו, וגם כמה שהיה לו צורך בהם היה מכיין לעבודת ה', ולא נהני"ן מן העוה"ה ותאוה גשמיות אפילו באצבע קטנה, ועל כן באותו היום שנסתלק מן העולם בטלה קדושה, בחינת קדש עצמן כמותו לך, שזה היה קדושתו של רבינו הקדוש. **ועל פי** זה יתבאר באופן אחר מה שטענו המלאכים מה לילוד אשה ביננו, היינו אין יתכן ליתן התורה לילוד אשה קרוץ מחומר, בשר ודם האוכל ושתייה ומשוקע בתאוות עולם הזה, הלא ממילא לא יתקיים התורה בידו, כי מי שהוא משוקע בתאוות עוה"ה לא יכול לירד לאמיתה של תורה ולכיון הלכה, כי כאשר לא יתחברו אש ומים לא יתחברו תאוה ועוה"ה עם לימוד התורה, ולכן אמרו תנה הודך על השמים, כי מלאכי עליון שאין בהם אכילה ושתייה, הם יוכלו לפסוק בתורה ולזכות לכתרה של תורה ולעבוד את ה' באמת ובהשגה גדולה, צד הקב"ה לקטרו פניו של משה דומה לאברהם, ואמר להם לא זה שירדתם אצלו ואכלתם בתוך ביתו, וראיתם שגם בשר ודם יכול להתקדש ולהגיע למדרגות גבוהות ונשגבות לקיים בכל דרכיך דעהו, ובפרט כי אברהם איבנו אשר בעצמו נתקדש בקדושה גדולה ונפלאה, עוד למד את הבאים בצל קורתו להתנהג בדרך זה שהיה אכילתם שלם ה', ויסקרו עצמם מכל מין תאוה גשמיות, ועל כן זכו ישראל לקבל התורה בזכות אברהם איבנו.

ובזה יתבאר הכתוב ואברהם זקן, ע"ד שאמרו חז"ל (ירושין כ"ג) זקן זה שקנה נכמת, ורמז בוה שאברהם איבנו וכה לכתרה של תורה ולמדרגות גבוהות ונשגבות, וה' בך את אברהם בכל, על ידי שקיים בכל דרכיך דעהו, והיה מקדש עצמו כמותו לו. וא"ז זללה"ה בדברי חיים בפרשתן פ"ה, וה' בך את אברהם בכל, היינו בהספקה, דכל אלו לשון סיפוק, כמו ששמבאר גבי יעקב יש לי כל, היינו די סיפוק, ונרמז בוה שם שאמר די, שהשם הזה נקרא כל, ע"ש. ומענה כיון שאברהם איבנו למד אותנו את הדרך של הסתפקות שלא להיות משוקע בתאוות עולם הזה, אם גם בשר ודם יכול לזכות לקבל התורה, ולזה דרש המדרש ה"ד אנכי ה' אלהיך, וזכו לקבל התורה מפני הגבורה בזכות אברהם איבנו אשר למד את בני ישראל איך להתנהג בכל עניני גשמיות, אבל מי שחוא בעל תאוה ח"ו אינו יכול להשיג עמקות התורה, ואי אפשר לזכות לעבודת ה' אמיתי לעבודו בדביקות ובתשוקה, כי מים ואש לא יתחברו כלי אחד.

ויש לנו ללמוד מזה ענין גדול ולקח מוסר, ובפרט במדינה זו המוסד על תאוה עולם הזה, ובכל פרט ופרט מבקשים להוסיף תאוה על התאוה, וכמו שפי' בספרי קודש (תולדות יעקב יוסף פ' ב"ר בשם הגמיר, ע"כ ח"ל פ' י"א) ע"פ (במדרש א' א' ה) התאוה תאוה, שהתאוה שיהיה להם תאוה, ועוררו התשוקה והחמדו לעניני העולם הזה. והוה היסוד של מדינת הגושפלת הלוחה להרבות תאוה, ומבקשים בכל ענין לילך אחר תאוה הלב, ובאמת הוי כבר אמרו חז"ל אין אדם מת וחצי תאוה בידו, ועכ"פ כאשר משוקעים בכל התאוה הללו הוי זה מעכב ומפריע ללימוד התורה והתפלה ועבודת הבורא, ואף כאשר באים בבחינת מ"ד ברצון לפסוק בתורה, אי אפשר ללמוד, וגם אם לומדים קצת אינם רואים פרי ברכה בעמלה של תורה, וכל העסק בתורה הוא בלי חשק והצלחה, וכן התפלה הוא בקריאות, כי עצם התפלה הוא דביקות בבכ"ע, וכמבואר בנועם אלימלך (ס"פ י"א) דתפלה הוא לשון חיבור כמו באצבעותי (ח' נפתולי' אלהים נפתלתי. אך התנאי הוא לקדש שמו במותר לו, ולזה דרשו חז"ל (ילקוט קדושים רמז תר"ד) קדושים תהיו, זש"ה (דברים ד' ד) ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כולם היום, כי אם מקיימים מצות קדושים תהיו, קדש עצמן כמותו לך, או יכולים לזכות לדביקות בבכ"ע ובתו"ק ולקיים מצות ומעש"ט, שנוכח הוא ענינו בתורתך ודבק לבינו במצותיך ויחד לבכינו לאהבה וליראה את שמך, וזה אי אפשר רק אם עושים גדרים וסייגים בעניני גשמיות ועומדים על המשמר שלא להגור אחר תאוה עוה"ה.

ועובדא ידענא דהוה אצל ק"ו מרן הקדושתו יום טוב זללה"ה שראה אצל אחד בתוך ביתו שהוסיף מלח להמתיק מאכלו, נאנח הקדושתו יום טוב ואמר, ארי, האם את כל התאוות יש למלאות, עכ"ל. ואנן בענינו כמה רחוקים אנן ממדרגתו זו, והוי יתן אל לבו, שאם רוצים לזכות להיות דבוק בבכ"ע ובתו"ק, לעסוק בתורה בהתמדה, ולהשיג עמקות התורה, ואם רוצים לקיים מצות ומעש"ט בדחילו ורחימו בתשק ובבהירות והנפש ובבחינת קדושה, צריכים לעשות גדרים וסייגים מכל תאוה וחמדה, ולעמוד על המשמר להתרחק מכל זה, ואז אפשר לזכות לתורה ודביקות בה' ובכל ענינים רוחניים. והשי"ת יעזור שיהיה לנו הזכיה להיות טוב מרע ועשה טוב, שנוכח לגורו התאוה ללמוד תורה ולקיים מצות ה', ונכזה להתרוממות קוץ התורה וישראל בהתגלות כבוד שמים עליון בכ"א.

על חומותך ירושלים

אחרי עידן ועדנים שמחמת סיבות שונות לא הופיע המזרז הזה בגלוינונו שמחים אנו לחדש כנשר נעורי, ומזמן לזמן נביע עלי גליון מהנעשה והנשמע בין כותלי הוועד, ופעולות/ הנמרצות לטובת החינוך הטהור בעיר ה' שמה, וכל הני עובדא טבא הנעשים לחזק עמודי היהדות הנאמנה בארה"ק, ולבא לעזרת מצר לאחב"י הנאנחים ונדכאים תחת שלטון ממשלת המינים בארה"ק.

תל"ת זה איזה שנים מאז שכ"ק מרן רבינו עט"ר שליט"א ראה לנכון לקבוע ה"וועד שומרי חומותיך ירושלים" אשר בראשה עומדים הרבנים הגאונים שליט"א, העומדים בקשר הדק עם הרבנים הגאונים שליט"א עמודי היהדות החרדית בארה"ק, ועם מנהלי המוסדות, והעסקנים יראי ה' אשר דרך התורה והמסורה נר לרגליהם, כבר פעלו גדולות ונצורות לקשר ולגשר בין אחב"י בארה"ק ויהדות החרדית בארצות הגולה, כאשר אחזו את החבל בשני ראשין בפעולות גדולות וחשובות. ומה יאה ומה נאה שהציבור הגדול בחו"ל ידעו את אשר לפניהם והפעולות השונות ומערכות הקודש בארה"ק שנעשו ע"י פעולותיהם ועזרותיהם.

=====

ביום ב' בשבוע העעל"ט התקיים מסיבה לטובת הבית חינוך לבנות "בית שיינדל" המתנוססת לשם ולתפארת בעיר בית שמש בהנהלת המנהל הר"ח רבי פרץ טובי דיטש שליט"א בבית ידידינו עוז הרב בנש"ק ר' ישיעי גרויס הי"ו בווייליאמסבורג יצ"ו, ובה ציבור גדול מאנ"ש השתתפו בהמסיבה ברוח נדיבה ונפש חפיצה בגוף ובממון לחזק מנהל המוסד בו בזמן שעובר על המוסד עיתים וזמנים קשים ועול הכספי קשה מנשוא, ורבינו "וועד משמרת חומותיך" יצאו לקראת הנהלת המוסד בסיוע שיש בו ממש, ובה"ה הממסיבה הצליח ועשו פרי והיה לחיזוק רב להמנהל המוסד הי"ו

*

בשמחה רבה נתקבל הידיעה בשבוע העעל"ט שנתוסף כח רב בהבית דין הגדול העדה החרדית בירושלים עיה"ק כאשר נתמנה הגאון הגדול רבי נתן קופשיץ שליט"א רב נחלה ומנוחה בבית שמש כדומ"ץ העדה החרדית בבית שמש, הרב הנ"ל מפורסם כאחד מגדולי חכמי התורה והוראה בארה"ק, ועומד בראש מערכות ישראל במס"ו, ובשם הנהלת קהלתינו הק' אנו שולחים ברכותינו מעומקא דליבא, שיגדל כסאו ויתנשא לכבוד ולתפארת, צלח ורכב על דבר אמת ויזכה להרבות פעלים לשם ולתורתו ויצליח בכל מעשה ידיו.

*

בימים האלו נתעורר סערה בעיר בית שמש בדבר הק' מהדרין' שפעולותיהם הנשגבים אינם צריכים לרא', כמה שסידרו נסיעות מירושלים לבית שמש למהדרין, כדי שלא יצטרכו לילך בדרכה אחרינו עם קוי "אגד" המפורסמים לשמוצה.

הממשלת השמד הצינון שהדבר הוא כקוץ בעיניהם העמדי כוחות עצומים להרוס את כל מה שעמלו העסקנים, וכעת העמידו קנס גדול על הקו של 2,500,000 שקל (שהוא בערך 600,000 דאללער) וכל הפעולה הגדולה עומד בסכנה גדולה, והיה צריך לשכור עו"ד בעד מומן הרבה. הגאון הגדול רבי נתן קופשיץ שליט"א דומ"ץ העדה החרדית בעיר בית שמש פנה בבקשה גדולה לרבינו וועד משמרת חומותיך שאחינו בני ישראל בארה"ב יבוא לאחינו ולאחיסמך כדי שיוכל להמשיך להרבות קדושה וטהרה בתוך מחנינו, ובעהש"ת בימים הקרובים יתחילו א"ה רבני הוועד בפעולות גדולות לתועלת הענין. וטובתנו אנו באלה שאנ"ש יבינו אחריות הדבר וישתתפו ברוח נדיבה ונפש חפיצה.

*

ארגון "נטרונא" שידם רב להם בפעולות הסברה לרבות אלפי ישראל דובר גודל מכשלת רעיון הצינוני, ומה גם בפרסום התנגדות כלל ישראל נגד הממשלה הטמאה, עוסקים כעת בהדפסת ספר מיוחד בדרך שאלה ותשובה, מיוסד על ספר"ק "ויואל משה" כתובה בלשון אנגלית, כדי שיהיה בהישג יד להמוני בני"א אשר לא ידעו ולא יבינו בשפת אידיש ולשה"ק.

חברי הוועד הצינוני הענין לפני אברכי כוללינו בווייליאמסבורג, ואחד מרבני הוועד מו"צ דקהלתינו דרש באופן מיוחד לפני האברכים בגודל הזכי' לקח חבל בדבר גדול כזה, והוחלט לקבץ סכום גדול לתועלת הענין, ולזכות בא' השערים ובשמו יקרא "שער ברך משה" ע"ש רביה"ק בעל ברך משה ז"ע, אשר כל ימי הנהגתו מסר נפשו להמשיך ולהפיץ תורתו ומשנתו של רביה"ק בעל ויואל משה ז"ע.

מהראוי שאנ"ש בכל מקומות מושבותיהם יקחו חבל בזה ויקנו שערים בהספר לחזק ידי העסקנים הנ"ל אשר פעלו גדולות ונצורות, ובפרט לאנ"ש תושבי לאנדאן אשר עסקני הארגון הנם כעת בלאנדאן יצ"ו כדי לרבות פעלים לטובת הארגון.

צמציוני הלכה

בירורי הלכות, נערך ונסדר ע"י מערכת "בית וועד לחכמים" שע"י מבצר הכוללים קרית יואל והיו למראת עינינו של הגה"צ דומ"ץ קרית יואל שליט"א
להערות והארות : 845 662 4936 או ע"י הפעקס : 845 781 7213

גדר מאכלים שאינם עוררים על שלחן מלכים ואין בהם בישול עכו"ם

(א) בשבוע העעל"ט נתבאר גדר מאכל הנאכל חי שאינו אסור משום בישול עכו"ם, ועכשיו נבאר גדר מאכל שאינו עולה על שלחן מלכים שג"כ אינו אסור משום בישול עכו"ם [אף שאינו נאכל חי].

(ב) מאכל העולה על שלחן מלכים, המונה שדרך המלכים או שרים" הי' שהיו אוכלים רק מאכלים החשובין ולא מאכלים זולים ופשוטים, דבמאכלים כאלו ליכא החשש שהגוי יזמינו אצלו לסעודתו [ויבוא ליד קירוב הדעת] שאין אדם מומין הברים על מאכלים פשוטים, וע"כ במאכלים כאלו אין בו איסור בישול עכו"ם.

(ג) אמנם בזמנינו נשתנה הסדר והמלכים אוכלים כל מיני מאכלים כמו סתם בני אדם, וע"כ בזמנינו עיקר הגדר הוא מיני מאכלים שאדם נתן לחבירו כשמומינו אצלו לסעוד עמו לסעודת מריעות [סעודת שחרית או נאכטמאל], שבכה"ג מקפידים שלא ליתן לו מאכלים זולים ופשוטים.

(ד) ואף הדברים שעולים על שלחן מלכים הוא דוקא במאכלים שנאכלים בשעת הסעודה, היינו או שבא ללפת את הפת [כגון כל מין שממרחין על הפת או שמטבילין בו את הפת], או מאכלים שבא למומן ולהשביע [פאטעיטא או רייז' וכדומה] או שבא לקינוח סעודה [קאמפאט וכדומה].

(ה) אבל מאכלים כאלו שאין להם שום שייכות עם הסעודה [לדוגמא פאפאקארן וכדומה] אין בהם איסור בישול עכו"ם, אע"פ שכמה פעמים מביאין אותם על השלחן אחר גמר הסעודה אפי' כסעודה חשובה, מ"מ אינם באים לקינוח [כמו קאמפאט] אלא לאכילה כפני עצמן, וע"כ אין בהם בישול עכו"ם, וע"כ מותר להניח הגוייטע שתעשה לו פאפאקארן (אמנם פשוט שאסור לקנות פאפאקארן בלי השגחה מעולה, כי יש בזה כמה חששות של תערובות מאכלים אסורים וכל דברינו הוא רק מה שנוגע להלכות בישול עכו"ם).

(ו) צוקער" או אויל", אע"פ שמערבין אותם בתוך מאכלים הנאכלים בתוך הסעודה, מ"מ אין בהם איסור בישול עכו"ם ועי' הטעם בהערה, [וע"כ לוקחין צוקער" מהפירמעס בלי הכשר, שנתבשל ע"י עכו"ם, אבל אויל צריך הכשר מטעם אחר, כי יש לחוש שמערבין שם דברים האסורים, או נעשה על כלים שנבלעם עם דברים אסורים].

=====

(א) כ"י חרדי"א (בשיורי ברכה סי' קי"ג סק"ב) בשם הארז"ל דלאו דוקא "מלכים" אלא אפילו שרים, וכ"פ בחכמת אדם (כלל סי' דין ג') ויותר מזה משמע בערך השלחן (סי' קי"ג סעיף י"ח) שדבר העולה על שלחן אנשים חשובים ועשירים דינו כדבר העולה על שלחן מלכים ע"ש.

(ב) כ"י בלשון הערוך השלחן (תנ"ל).

(ג) כן יוצא מלשון הרמב"ם (פ"ו ממאכלות אסורות ה"טו - הובא בקצרה בט"ו סק"א) "דבר שאינו עולה על שלחן מלכים וכו' ששלקו אותו כעו"ם אע"פ שאין נאכלין חיים הר"ו אלו מותרים וכו', שצריך הנהיגה משום חתנות של זמננו העכו"ם אצלו כסעודה ורובי שאינו עולה על שלחן מלכים לאכול בו את הפת אין אדם מומין את חבירו עליו ע"כ הרמב"ם, וכ"כ עור הרמב"ם לגבי ההיתר של קליית ע"ש, וכן מבורא בלשון הארי"ה (שער מי"ג אות ב') והגדר של עולה על שלחן מלכים הוא משום דבזה יש לחוש שמא יזמינו הנכנעו עליו ע"ש, וכ"כ הרבה אחרונים. ולפי גדר זה כתבו הגה"צ מרעברעצין (בש"ת הגדפנים שלימים פתחי הלכה סי' כ"ד) ולהבחיל"ת הר"ג ר' פסח אליהו פאלק שליט"א (בעל שו"ת מתוח אליהו - בקונטרס בירורים שבסו"ס בישול ישראל - סי' ג' אות ג'), שגד הנקרא סארדיני"ס אין בו איסור בישול עכו"ם [בארה"ב ובענגלאנד] שהוא דג זול ופשוט ואין דרך ללכד בו אדם עו"ם, אבל פשוט שצריך הכשר מחשש תערובות דברים אסורים], גם כתבו שכן הדין במיני סיריעי"ס, כגון קארן פלעק"ס וכדומה שג"כ אין ממכדין עמו אדם כשמומינים אותו לסעודה [אבל מיני סיריעי"ס שברכתם בורא מיני מוסד ש"ע (סי' קי"ג סעיף א').

(ד) כ"כ הפוסקים (הפ"ח רבי"ת ובית מאיר וחכמ"א) דלאו דוקא דברים המלפתין את הפת, אלא ה"ה מאכלים הבאים למאכל כדביא ואורו, (ומ"מ דוקא ככה"ג שבאים למומן ולשביע שבכה"ג נפטרים בברכת הפת, ומכ"כ דברים שיחבארו להלן שאין באים להשביע ואין נפטרים בברכת הפת, שבוה אין איסור בישול עכו"ם וכו'להלן).

(ה) בשו"ע (שם) כתב דברים הבאים לפרפת אסור משום בישול עכו"ם ופירשו האחרונים היינו הבאים לקינוח סעודה [שאין נפטרים בברכת הפת, מ"מ יש לו שייכות להסעודה, שמקנת את הסעודה] וכ"כ החכמת אדם (כלל סי' דין א') ושא"ל דלא כפ"ח" שמקיל בזה, ע"ש.

(ז) כן פסק הגה"צ מרעברעצין וצ"ל (בשו"ת תני"ל - סי' כ"ד) ולהבחיל"ת ר' פסח אליהו פאלק שליט"א (בקונטרס בירורים - סי' ג'), וע"כ בקובץ "מבית לוי" (בדף ע"ב הערה י"ג) שהביא מכתב מבעל ש"ת הלוי שליט"א שהעלה סומכין להקל בטשאקאלאד וקנעני"ס שאי"צ בישול ישראל, ע"פ"ח החרות חיים (פ"ו דף ל"ח ע"א) שצינו הרעק"א (בדפוס חרש - בס' קי"ג) ע"ש ואכמ"ל בזה.

(ח) והיינו אף בצוקער" הנעשה מבורקע"ס (בי"ט ראש"ס בלע"ז) שאינו נאכל חי (מ"ש"א) צוקער" הנעשה מקיני מתוקים, בלא"ה אינו אסור משום בישול עכו"ם, דהא נאכל חי].

(ט) היינו כ"ל אף שנעשה ממין שאין נאכל חי, שאם הוא ממין הנאכל חי, ממילא מותר.

(י) כ"כ בשו"ת בית שלמה (יור"ד סי' קע"ח) ושו"ת טוב טעם ורע"ה (מהר"ח סי' רכ"ה) מטעם שאינו נאכל בפני עצמו אלא בתערובות ע"ש, וכן מצד בש"ת שואל ומשיב (מהרור"ג ח"א סי' ר"ל) - ע"ש עוד התירם על צוקער) וכן מבורא סברא זו בש"ת אבני נור (יור"ד סי' צ"ד). ואף שיש חולקים על טעם זה, מ"מ יש טעמים אחרים לקולא זה, ואכמ"ל.